

עפ"ת 20229/12/17 - דוד חזן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 20229-12-17 חזן נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:
בפני כבוד השופט ערן קוטון
מערער דוד חזן
נגד מדינת ישראל
משיבה

פסק דין

1. לפני ערעור על החלטותיו של בית משפט השלום לתעבורה בחיפה (להלן: "בית משפט קמא") שניתנו בגדרי תת"ע 6857-09-17.
2. לפני בית משפט קמא הוגש כתב אישום בו יוחסה למערער עבירה של נהיגה במהירות העולה על המותר, בכך שנהג במהירות של 122 קמ"ש, מקום בו המהירות המותרת היא 80 קמ"ש בלבד. הדיון התקיים בבית משפט קמא ביום 27.9.17 והמערער לא נכח בו. לבית משפט קמא הוצג אישור מסירה לפיו הזימון לדיון נשלח לכתובתו של המערער ברחוב הסתונית 50 זכרון יעקב ועל אישור המסירה נרשם "לא נדרש". בנסיבות אלה ראה בית משפט קמא את המערער כמי שמודה בעובדות שיוחסו לו והרשיעו על פי הודאתו. המשיבה בקשה לגזור על המערער עונש הכולל פסילה של רישיון הנהיגה בפועל, פסילה על תנאי וקנס. בית משפט קמא הטיל על המערער קנס בסך 1,700 ₪.
3. ביום 13.11.17 הגיש המערער בקשה לבטל את פסק הדין שניתן בהעדו. בבקשתו טען המערער כי לא קיבל את הזימון לדיון. לטענתו אין לראות באישור המסירה שהוצג משום מסירה כדין. לפי הטענה פקיד הדואר שמסר את ההודעה בדבר הדואר הרשום לא ציין את פרטיו האישיים ולא רשם את המועד בו נמסר המסמך לידי המערער. אף לא צוין כי המערער לא נמצא בביתו ולכן הושארה הודעה. משכך, לטענת המערער, לא ניתן היה לסבור כי זומן כדין לדיון בבית משפט קמא. לבית משפט קמא לא היתה אפוא סמכות לפסוק את דינו של המערער בהעדו. עוד נטען כי המערער כופר במיוחס לו ולכן יש לתת לו את יומו על מנת למנוע עיוות דין. בהמשך הוגשה הודעת הבהרה המתייחסת לתצהיר שהוגש לתמיכה בבקשה.
4. ביום 13.11.17 נתן בית משפט קמא את החלטתו הראשונה בבקשה וקבע: "חזרתי ועיינתי באישור המסירה ולא מצאתי כי טענות הסנגור מצדיקות ביטול פסק הדין מחמת פגם בהמצאה. בנסיבות אלה, בכדי שמוצדק יהיה לבטל את פסק הדין חובה על הנאשם להראות כי שפיטתו בהיעדר התייצבות גרמה לו לעיוות דין, ולשם כך חובה עליו לפרט בתצהיר את טענותיו כנגד העבירה המיוחסת לו. לא אוכל

להיעתר לבקשה כפי שהוגשה, בלא תצהיר ובלא פירוט טענות, וטענה כללית בדבר כפירה אין די בה. לפנים משורת הדין רשאי הנאשם לתקן בקשתו בתוך 21 יום ולפרט טענותיו בתצהיר כנדרש, או מוטב מכך, לפנות למשרדי המאשימה בנסיון להסדר כולל אותו ניתן להגיש לאישורי בלא צורך בדיון ולחסוך סיכון של פסיקת הוצאות".

5. לאחר קבלת ההבהרה בדבר התצהיר, נתן בית משפט קמא ביום 20.11.17 החלטה משלימה בה קבע: "[...] אין לי אלא לחזור על האמור בהחלטה הקודמת. בניגוד לאמור בבקשה, בתיק בית המשפט אישור הדואר בדבר המצאת הזימון לכתובתו המלאה של הנאשם, תוך ציון כי הזימון לא נדרש על ידו, וחתימת עובד הדואר. המדובר בזימון כדיון, וכאמור בהחלטה הקודמת, לא מצאתי כי הנאשם זכאי לביטול פסק הדין מחמת פגם בהמצאה. לפיכך, נדרש הנאשם לפרט טענותיו לגופו של עניין בתצהיר. תצהיר אימות מהסוג שצורף, ואל יחשוש ב"כ הנאשם, עיינתי בתצהיר עוד בעת מתן ההחלטה המקורית, אין די בו כדי לבסס חשש לעיוות דין, כפי שאין די באמירה כי הנאשם כופר. אשר על כן, אין שינוי בהחלטתי הקודמת בדבר הצורך בתיקון הבקשה".

6. המערער ממאן להשלים עם החלטותיו של בית משפט קמא.

בהודעת הערעור חזר על טענותיו המפורטות בבקשה שהוגשה לבית משפט קמא לפיהן היה על פקיד הדואר לציין פרטים נוספים על אישור המסירה. אישור המסירה אפוא פגום מן היסוד לטענתו ולפיכך מנוע היה בית משפט קמא לדון את המערער בהעדרו.

7. בדיון הוסיף וטען ב"כ המערער כי אישור המסירה אינו מאפשר לברר מהו המועד בו יש להתחיל למנות חמישה-עשר יום המקימים את חזקת המסירה. באישור המסירה לא נרשם תאריך המלמד אי מתי נמסרה ההודעה בדבר קיומו של דבר דואר רשום. למעלה מכך, לא ניתן לדעת שההודעה בכלל נמסרה. משכך, לא קיימת בענייננו חזקת המסירה.

8. מנגד טענה המשיבה כי יש לדחות את הערעור. לטענתה לא נשמעה כל טענה לגבי עיוות דין שנגרם למערער עת נשפט בהעדרו. בית משפט קמא בשתי הזדמנויות שונות אפשר למערער לפרט את טענות כפירתו אך המערער נמנע מכך. המערער מסתמך על ליקויים באישור המסירה ועליהם בלבד. הפרטים הנדרשים קיימים באישור המסירה שהוגש, כתובתו המלאה של מערער, העובדה שנשלחה הודעה על דבר דואר רשום והציון "לא נדרש". נטען כי בדיקה פשוטה באתר האינטרנט של רשות דואר מלמד כי בשתי פעמים נפרדות הושארה הודעה למערער באשר לדבר הדואר הרשום. המעקב שמנהלת רשות הדואר יוצר את חזקת התקינות ובקשתו של המערער לפיה ההודעה על דבר דואר רשום תימסר לכל נמען במסירה אישית עלולה לשבש את מערך ההזמנות וההמצאות.

9. לאחר הדיון הגישו ב"כ הצדדים מספר פסקי דין לתמיכה בטענותיהם.

10. בחנתי את הנתונים שלפני ושקלתי עניינו של המערער.

ככל שהבנתי משגת טענת המערער מבוססת על כך שפקיד הדואר שמסר את ההודעה בדבר דואר רשום לא רשם את פרטיו, לא ציין את מועד מסירת ההודעה, ולחילופין לא הדביק את ההודעה על דלת ביתו של המערער ככל שלא איתר את המערער במענו הידוע והרשום. כיון שכך, לפי הטענה, המערער לא זומן כדין ולא ניתן היה להתבסס על אישור המסירה אשר כל שנכתב בו הוא "לא נדרש". לא היה מקום לדון בעניינו של המערער בהעדרו שכן לא ניתן לדעת את המועד בו יש להתחיל למנות חמישה-עשר ימים המקימים חזקת מסירה. לתמיכה הפנה המערער למספר פסקי דין שניתנו לאחרונה בהם התקבלה טענה דומה.

11. על פי תקנה 44 לתקנות סדר הדין הפלילי, התשל"ד-1974 (להלן: "התקנות") שכותרתה "חזקת מסירה" -

בעבירות תעבורה שעליהן חל סעיף 239 א לחוק ובעבירות קנס רואים את ההודעה על ביצוע העבירה, ההודעה לתשלום קנס או ההזמנה למשפט לענין עבירת קנס כאילו הומצאה כדין גם בלא חתימה על אישור המסירה, אם חלפו חמישה עשר ימים מיום שנשלחה בדואר רשום, זולת אם הוכיח הנמען שלא קיבל את ההודעה או את ההזמנה מסיבות שאינן תלויות בו ולא עקב הימנעותו מלקבלן".

12. התקנה מחייבת שליחת הזמנה בדואר רשום אך אינה מחייבת ביצוע מסירה אישית של ההודעה בדבר הדואר הרשום בבית הנמען על בסיס הכתובת הידועה, הרשמית והמוכרת של הנמען. זאת מתוך הנחה כי ההודעה בדבר הדואר הרשום מגיעה לחזקת הנמען כפי שמגיעים לחזקתו דברי דואר אחרים. לא פעם דברי דואר מונחים בתיבות הדואר וכיום ביישובים רבים אף קיימים מרכזי חלוקה הכוללים תיבות דואר רבות אליהן מגיעים הנמענים ונוטלים מן התיבה את דברי הדואר המיועדים להם. הודעות בדבר דואר רשום נשלחות פעמיים. רק לאחר מכן, ככל שדבר הדואר הרשום איננו נדרש, ממלא פקיד הדואר את התיבה "לא נדרש" ומחזיר את דבר הדואר הרשום למען ממנו נשלח. כך ככלל, כך נעשה גם בעניינינו למעלה מחמישה-עשר בטרם מועד הדיון. ככל שלטענת המערער יש למסור במסירה אישית את ההודעה בדבר קיומו של דואר רשום כי אז יש לעגן דרישה זו בתקנות, אלא שהדרישה האמורה אינה מעוגנת בתקנות. דוגמא להוראה המחייבת ביצוע מסירה אישית ניתן למצוא לדוגמא בתקנה 44(ג) לתקנות. תקנה 44 יוצאת מנקודת הנחה כי נמענים מקבלים דברי דואר לרבות הודעות בדבר דואר רשום ומחוקק המשנה לא מצא לנכון לחייב מסירת הודעות אלה במסירה אישית תוך ביקור בבית הנמען. הטוען שלא קיבל הזמנה שנשלחה בדואר רשום עליו הראיה. המערער לא הוכיח, אף לא טען, כי דברי דואר אינם מגיעים למענו דרך קבע או אינם מגיעים בכלל ליעדם ביישוב מגוריו. המערער אף לא פנה לסניף הדואר במקום מגוריו לברר את הטעון בירור תוך ניסיון לגבות את טענותיו בראיות. לא לחינם קובעת תקנה 44 א כי רשאי היה המבקש להוכיח "שלא קיבל את ההודעה או את ההזמנה מסיבות שאינן תלויות בו ולא עקב הימנעותו מלקבלן".

בנסיבות אלה סבורני כי ניתן היה לראות את המערער כמי שזומן כדין לדיון, כפי שראה זאת בית משפט קמא.

13. לחלופין רשאי היה המערער להראות כי נגרם לו עיוות דין עת נשפט בהעדרו. המערער טען בבקשה

שהוגשה לבית משפט קמא כי הוא כופר במיוחס לו, אך בהקשר דנן אין די בכפירה בעלמא. בהודעת ההבהרה הוסיף המערער וטען כי נפגעה זכותו החוקתית להליך הוגן שעה שלא זומן כדין ונפגעה זכותו לעמוד על כפירתו. המערער לא טען בהודעת ההבהרה ובתצהיר הנלווה כל טענה עובדתית המצביעה על כי נגרם לו עיוות דין עת נשפט בהעדרו (לתשלום קנס ללא כל עונש נילוה) וכפי שצוין לעיל אין די בהקשר זה בטענת כפירה כללית וכוללנית. בדיון נתן ב"כ המערער דוגמאות לטענות העומדות לזכותו של המערער כתוצאה מכפירתו, אך טענה ברורה וחד משמעית המבססת את הכפירה לא הועלתה.

14. המערער הפנה לפסיקה בה נקבלו טענות דומות אך דוגמא למקרה דומה לענייננו נדון בבית המשפט העליון ברע"פ 5258/14 סמימי נ' מדינת ישראל (3.8.14).

בהליך זה טען המבקש - "כי אישור המסירה שהוצג אינו עומד בכללים שנקבעו בדיון, ובפרט בעפ"ת (ת"א) 30815-05-12 גרוס נ' מדינת ישראל (7.6.2012) (להלן: עניין גרוס). עוד הוסיף המבקש, בהקשר זה, כי אף מחותמת ה-"לא נדרש" שהוטבעה על אישור המסירה לא ניתן ללמוד דבר, משום שלא הוטבע עליה תאריך. בנוסף, ציין המבקש כי הודעת ברירת הקנס שהומצאה לו אינה עולה בקנה אחד עם הכללים שנקבעו ברע"פ 5465/13 מור נ' מדינת ישראל (16.6.2014) (להלן: עניין מור)".

בית המשפט העליון דחה את בקשתו וקבע - "[...] כי על אישור המסירה שהציגה המשיבה מופיעה חותמת "לא נדרש" המלמדת כי ההזמנה נשלחה למבקש. בכך שונה אישור המסירה בענייננו מהאישור שנפסל בעניין גרוס, שם היה מדובר בפתק, בו נאמר כי ההזמנה לדיון התקבלה במשרדי הדואר, אך הפתק נעדר כל אינדיקציה לכך שההזמנה לדיון נשלחה לנמען על-ידי הדואר. בנוסף, אין בידי לקבל כי הודעת הקנס שנמסרה למבקש סותרת את אשר נקבע בעניין מור, ולו בשל העובדה שבעניין מור לא נקבעה כל הלכה, אלא פורטה במסגרתו הצעתו של בית משפט זה למדינה, והעניין עודנו מצוי בבירור וטרם הוכרע".

באותו מקרה הוגש לבית משפט השלום לתעבורה בת"א-יפו אישור מסירה ועליו חותמת בלבד הנושאת את הכיתוב "לא נדרש". בית משפט השלום לתעבורה דחה בקשה לבטל פסק דין שניתן בהעדרו, למרות שהוא היה זה שהגיש בקשה להישפט. בערעור על אותה החלטה ציין בית המשפט בעפ"ת (מחוזי ת"א-יפו) 2473-07-14 סמימי נ' מדינת ישראל (15.7.14) - "הבקשה שהגיש המערער לבית משפט קמא לבטל את פסק הדין שניתן בהיעדרו נדחתה ובצדק נדחתה. המערער, כאמור, כך על-פי אישורים שהוצגו לבית משפט קמא, קיבל הזמנה אך לא דרש אותה כפי שהיה צריך לעשות, ומשכך הרשעתו בהיעדרו הייתה מוצדקת".

כאמור בית המשפט העליון סמך ידיו על החלטותיהם של בית משפט השלום לתעבורה ושל בית המשפט המחוזי.

15. עוד אפנה לדברים שנפסקו בגדרי רע"פ 6543/16 נווה נ' מדינת ישראל (31.8.16) -

"תכליתו של סעיף 240 לחוק סדר הדין הפלילי, היא ייעול ההליך הפלילי בעבירות קלות, עולה כבר

מכותרתו, שהינה "סדרי דין מיוחדים בעבירות קלות". כפי שציין המשנה לנשיא ת' אור ברע"פ 9142/01 איטליא נ' מדינת ישראל (2.10.2003): "ניתנת במסגרתו אפשרות לנאשם, אם הוא בוחר בכך, שלא להיות נוכח בעת הדיון כך שזה יתנהל בהיעדרו. הדין קובע שבמקרה כזה יראוהו כמודה בכל העובדות אשר בכתב-האישום, משמע: על הנאשם לדעת שאי-התייצבות כמוה כהודאה. מרבית עבירות התנועה הן קלות, ואם הנאשם אינו חולק על אשמתו בעבירה המיוחסת לו, והוא מוכן להותיר לבית-המשפט להרשיעו ולגזור את דינו שלא בנוכחותו, רשאי בית-המשפט לעשות כן. מכך מפיקים תועלת הן הנאשם הן המערכת השיפוטית והציבור: הנאשם מצדו אינו נדרש לבטל את עיסוקיו כדי ליטול חלק בדיון. מנקודת מבטם של המערכת השיפוטית והציבור, הדיון הוא קצר, ואי-התייצבות הנאשם אינה מביאה לדחיית הדיון, וכך נחסך זמן שיפוטי. סעיף 240 לחוק מיועד גם למנוע מצבים שבהם יוכל נאשם לסכל את ההליך או לעכבו באמצעות אי-התייצבותו בתחילת המשפט או בהמשכו. בשני המקרים רואים בנאשם כמודה בעובדות של כתב-האישום, וניתן לדון בעניינו שלא בנוכחותו ולגזור את דינו".

לא נעלמה מעיני המחוקק הפגיעה המסויימת בזכותו של הנאשם לנהל את הגנתו, בעקבות ההסדר המתואר לעיל, ומשכך מורה סעיף 240(א)(3) על שני "מנגנוני איזון", שמטרתם צמצומה של אותה פגיעה. זאת, באמצעות ההוראה כי ההסדר האמור יופעל רק כאשר סבור בית המשפט כי "לא יהיה בשפיטתו משום עיוות דין לנאשם", והסייג לפיו בית המשפט "לא יטיל עליו עונש מאסר".

16. נוכח כל האמור, איני סבור כי נפל פגם בהחלטותיו של בית משפט קמא ודאי לא פגם המצדיק התערבות.

17. בנוסף לכל המפורט מעלה, אעיר כי התקשיתי לקבל את התנהלות המערער. המערער בחר להגיש ערעור אשר רובו ככולו מבוסס על תחושה כי נפגעה זכותו החוקתית להתייצב לבירור דינו תוך קבלת זימון כדיון. הדיון בערעור נקבע תחילה ליום 26.12.17 אך נדחה לבקשת בא כוחו של המערער ליום 28.12.17. יום אחד בלבד עובר לדיון הוברר כי המערער שם פעמיו לניכר ארבעה ימים קודם לכן (יומיים בלבד בטרם הדיון שנדחה) ולא מצא לנכון לפקוד את בית המשפט אשר דן בערעורו. מכאן שאף לו הייתי סבור כי יש לשמוע את דבריו של המערער במהלך הדיון בערעור שהגיש, על מנת להתרשם באופן בלתי אמצעי מטענתו לפיה לא קיבל את דבר הדואר הרשום, לא ניתן היה לעשות זאת משבחר המערער במודע להיעדר מן הדיון.

18. משאלו פני הדברים ובהצטבר הטעמים שלעיל, אין בידי להיעתר לערעור.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהעדרם.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, ט"ו טבת תשע"ח, 02 ינואר 2018, בהעדר הצדדים.